

NÚMEROS

Hawē unāmati hātxaki

Israelī enabu shukua tibi hau tana keyunūbū Moisī hatu yunua tananibuwē taeshū na una “Números” kenenibukiaki. Ha dikabi hanu tsua hiweabumanu Israelī enabu hiwekubainaibu Deusū hatu duawabia danākī nīkabuma ikubainibu miyui betsa ana txitxibaikī Moisī hatu kenemanikiaki.

Deusbe hawenabu hātxashunikabū hatunabu hātxashūtikiaki, na hātxarā

- 6** ²²Moisī hau hari hatu yuitanū Senhor Deusū yuikī:
²³—Mī betsa Arão inū hawē huni bakebu eska hatu yunukī yuitawē: “Hau Israelī enabu unanuma pepakubaishanūbū na hātxa eskawē hatu pe yuikī:
- ²⁴ ‘Senhor Deusū matu duawakī mekekī hau matu putayamakubaishanūwē.
- ²⁵ Senhor Deusū matu uī benimai hau matuwē nuikī hawē pepa hau matu uīmakubaishanūwē.
- ²⁶ Senhor Deusū mā hawē haibu txakabuma keska matu betxipaikī hau uī pewakī matu unanuma hiwemakubaishanūwē’,
- ²⁷haska wakī habū ē kena Senhor Deus yuikī Israelī enabu hatu pekiri yuiaya ea ē Senhor Deusū ē hatu duawakubaishanaii”, haska ē hatu washanai ea hatu yuishükubaishanūwē— anikiaki.

Nai kuī Deuski nukuti hiwe mamaki butua txibākubainibukiaki, na hātxarā (Ex 40.34-38)

- 9** ¹⁵Hanu Deuski nukuti tari hiwe wakī pütebaunabū habias shaba tari hiwe merā Senhor Deus hatube yubakani hātxa aruni bau ma tsuābū anu ha mamaki nai kuī hui butushū atximakē bari kai ma meshuaya ha nai kuī hanubi dami txi here keska dekeā ishī hayabi

penaya ha txi here ana dami hanubi nai kuītā¹⁶ shaba tibi hanu haki nukuti tari hiwe kuinē atxikubainaya meshu merā tibi txi here dekeā keska uīkubaīpaunibukiaki.¹⁷ Hanu haki nukuti tari hiwe mamakia nai kuī manaūri inai taebainaya Israelī enabū nai kuī txibābaīkatsi hatū tari hiwe dasibi peka keyubaini hanira mae anu nai kuī niti ikanu hatū tari hiwe dasibi ana pūtebaunabu¹⁸ nai kuīwē Senhor Deusū hatu ynuua Israelī enabū txibākubainibukiaki. Hanu nai kuī kai anu bui inū nai kuī ana kama hiwe mamaki nai kuī niti iyukē hatū tari hiwe dasibi ana pūtebaūshū manai hanu hiwayuabū¹⁹ shaba itxapa ha tari hiwe mamaki nai kuī yane kama niti iyukē hanushū haska Senhor Deusū hatu ynuima txibākī Israelī enabū ashuī hanua kaībaīyuabumakē²⁰ hanu haki nukuti tari hiwe mamakia nai kuī kayuama niti iyukē hatira shaba besti niti itā ana Senhor Deusū hatu ynuua nai kuī txibaī buaibū ana betsatiā Senhor Deusū hatu ynuama buama hanu bashikukubaini²¹ hanu haki nukuti tari hiwe mamaki nai kuī meshu bestitxai bashikuyukē hanu besti wai ushashini penaya ana benibainaya txibaī buaibū habiaskariai shabatiā inū meshu merā nai kuī benibaini buaya txibākubaīpaunibukiaki.²² Hanu haki nukuti tari dītu meribihaira mamaki nai kuī bashikuyui shaba dabe kasmai, ushe bestitxai kasmai, ano bestitxai niti iki haskaitiā Israelī enaburi hawē taea teai bashikutā hiwei niti iyuabū hakia nai kuī benitā kaya ana txibākubainaibū²³ haska Senhor Deusū hatu ynuua besti txibākubaīkī hatū tari hiwe pūtekubaini habiatūs hatu ynuua hatū tari hiwe peka keyutā ana bukubaīpaunibukiaki. Hanua haskabiakubaīkī haska Senhor Deusū Moisés ynuima keska txibākī Senhor Deus kēwākī ashuī hiwekubaīpaunibukiaki, benimawairā.

**Senhor Deusū yubakani hātxa aruni hi bau hatu
bebū bukubainibukiaki, na hātxarā**

10 ³³ Hanua atimas Senhor Deusū Mati Sinai anua hatu tashnibaini shaba dabe inū besti bukī Senhor Deusū hātxa aruni hi bau Levī enabū buaibu bebū huni dabe inū dabetū iabaīkī hanu huīrukūti pepa benakubainaibū³⁴ hanua shabatiā buaibū hatu bebū mamaki nai kuī kaya³⁵ Senhor Deusū hātxa aruni hi bau bukatsi ia taewaibū Moisī Deus yuikī:

“Senhor Deusū, benirikaīwē,
ha mia danaī miki sinataibū mia uī datei
hau pashai sa ikubainūbunā”,
aki hātxakūkaini

³⁶ hanua Senhor Deusū hātxa aruni bau hanira huīrukūti anu niti akaibū Moisī ana yuikī:

“Senhor Deusū, natiā hanu hatube niti iyuwe, minabu Israelī enabū itxapa dasibi shukuabu tsuā tana keyutirubumabe huīrukuinā”,
aki habiaris yui hātxakūkaīpaunikiaki.

**Israelī enabū nami pikatsis ikaibu Senhor
Deusū hatu yubanikiaki, na hātxarā**

11

¹ Shaba betsatiā bika tenekubaini hune Senhor Deuski ha ikaibū Senhor Deusū hatu nīkai hatuki sinatahairakī hatū tari hiwe pūtebaunabu dapi txi here dekutā putabaunaya ² yurabu bibiski ibaūkī hau hatu merabewanū Moisés yukabu hanushū Moisī nīkatā Deus hatu yukashuna nīkatā Senhor Deusū txi hatu nuka washuniki. ³ Hanushū Senhor Deus hatuki sinatakī txi herewē hatu menukeāshinawē taeshū hari shinākī kenakī: “Na mae kenarā, Taberáki”, anibukiaki.

⁴ Yura betsaa betsapa shuku betsaa Egito anua hatube pashai beimabu Israelī enabube hiwekubirani piti pepa bestikiri shinākubiranaiabū atimas Israelī enaburi hatubetās shinā txakai kashai yuinamekī: “Uatiā nū pimis keska tsuā nuku nami ināpainū nū pītsi ikaii. ⁵ Egito anushū baka mirimahaira hamē nū pikubainimarā, ē shināhairaiii, pītsikinā. Ha dikabi pepino inū, meloe batapa inū, porro inū, cebola inū, alho nū hamē pikubaīmis nū shināhairaii. ⁶ Hakia nenuhū nū hawa piama buni tenei mawaii. Hawa betsaa hayama na nai anua duru maná besti pikubaini nū ma hatsāshinaki”, ikubainaibū

⁷ha piti manákiri matu yuinū ea nīkakāwē. Manárā, uīkī coentre heshe keska inū hi shuku paxinipa keskaki. ⁸ Hawē piarā, hawē nis shekiwā misi sheniyabi bawashū pia keskaki. Ma bari keyaya nai anua duru maná binū ika bushū bitāshū denekī kasmai tī tī akī pewatā ūpushki huatā kasmai misi wakī ūpushk eskarabeyabi mishpu washū itxawashū tsuikī bawakī misi wakubainibukiaki. ⁹ Meshu merāri nibi itxatā hatū mae hirabi anu tuis tuis iki nai anua duru manaūria niri ipaunkiaki.

¹⁰ Hatū tari hiwe hikiti anu Israelī enabu tibi hawenabube pītsiaibuwē taea kashai keskai hune Senhor Deuski ha ikaibu Moisī nīkai, Senhor Deus hatuki sinatahairaya hatū hātxa betxipaiamari ¹¹ Moisī Senhor Deus yuikī:

—Ē mī tsumarā, haskakī mī ea itxakawai? Hawa ekiri txakabu mī hayamē? Minabu mī ea hatu iwemaima eas bika tenemakanikiki. ¹² Hanu hatū shenipabu mī hatu yubani anu hatu iyukinā, bakeishtā txutxu akai keska ikushū ē hatu iyushanū mī ea yunuimamē? Ē hatū epamēkāi. Ē hatū ewaraka. Ē haskamaki. ¹³ Hania ē hatu nami bishuaī, na yura mirimahairabū hau pinūbū nami hatu bishūkinā? Kashakubirani beshū ea yuikī: “Nū nami pikatsis ikai nuku bishūwē”, ea akeakekanikiki. ¹⁴ Na yurabu ana ēmesti ē hatu iyukatsi ikamaki, ea bika tenema txakayamaibuwē taeshunā. ¹⁵ Mī haskas ea dayamakī hatu iyumairā, ē betxipaiamaki. Haskakenā, hawaira ea tenāriwe. Mī ma ea tenanā, ana ē bika teneai mī ea uiāma ishanaii— aka

¹⁶ Senhor Deusū Moisés kemakī yuikī:

—Tsuabura ha habū hatu yunua hatū hātxa nīkamisbu 70 shanē ibubu unanepa katutā ea hatu itxawashūbirāwē. Hanu Deuski nukuti tari hiwe anu hatube huwe, mibetā hau ea manai benūbunā.¹⁷ Uiaību bututā ē mibe hātxai kaii. Hau habuā mia merabewakī ha yubabu mibetā hau mekekubaishanūbū ē yushī mī hayarā, pashkashū hatu tibi ē inābaūshanaii, mawaira ana mimesti bika teneama hatube mī merabenāshanunā, minabu hatu merabewakī iyuirā.¹⁸ Minabu eskaibu ē nīkaii. Pītsihairai kashakubirākī yuikī: “Egito anushū nami pikubaini nū pe hiweimaki. Hakia nenu nū huima tsuā nuku nami ināmaki, nū pinūbunā”, ikaibu ē Senhor Deusū ma ē hatu nīkawē taeshū meshukiri ē hatu nami ināshanaii. Haskawē taeshū hatu yunuwe, hau hatū txakabu henei shinā betsai nashinūbunā, meshukiri nami ē hatu inā pikatsirā.¹⁹⁻²⁰ Ea Senhor Deus matube kakī ē nīkayamaya keska haskai mā ea danā paepawai? Kashai yuinamei: “Haskatanū ika nū tashnikiraniamamē, Egito anushū pikī pewabiairā?” iki “Ikis mā hātxakūkainaiwē taeshū shaba bestitxaima, inū shaba dabemari inū, 5 shabama inū, 10 shabama inū, 20 shaba bestima hatiā besti mā nami piama ikubaishākanaii. Hakia ushe bestitxai mā nami pikubaishākanaii. Pikubaini hatsātā hanākatsis iki mā katsa hanākūkaishākanaii, dekī shuiwē dikabi hanā beirā”, akī ea hatu yuishūwē— aka

²¹ Moisī kemakī yuikī:

—Na yurabu mirimahira aību inū bake mishtību tanama 600.000 hunibu besti ebe beaibū ha hati yurawanā, mī nuku pimai? Miā yuikī: “Ē hatu nami inā ushe bestitxai pikubaishākanikiki”, mī ishuki.²² Hania hatira nukū txashuwā inū nukū ina awa detekubaikī dasibi nū hatu pimakubaishanai? Ushe bestitxai nū hatu pima keyutirumaki. Damaki. Ha dikabi ianēwā anua baka dasibi bikī neshe keyushū nū hatu pima keyua damariki— aka

²³ Senhor Deusū Moisés ana kemakī yuikī:

—Mī ea shinanā, ē kushiparā, pesheishta dabanē mī ea shinaī ikai? Natiā haska ē mia yuiai ē mia ashūtirumēkaī, ē mia ashūtirumamēkaī, mī uishanaii— aka

Israelī enabu 70 shanē ibu betsabu hawē hātxashunikabu Deusū hatu wayunkiaki, na hātxarā

²⁴ hanu Deuski nukuti tari hiwe anua Moisés tashnikirā haska Senhor Deusū yuishu hawenabu itxawashū dasibi hatu yuitā hanushū haska Senhor Deusū yunushu keska wakī Israelī enabu 70 shanē ibubu itxawabaī hanu Deuski nukuti tari hiwe dapi hatu kekūbauna²⁵ hanua nai kuīwē Senhor Deus bututā Moisésbe hātxai menetā hanushū ha Yushī Moisés inaīma haya pashkatā ha 70 shanē ibubuki inābaunaya ha Yushī hatu merā hikikī hatu atxia Deusū hātxa yuishunikabu keska hatu hātxamatā ana haska hatu hātxamama inikiaki.

²⁶ Ha 70 shanē ibubu hatu katua shanē ibu dabe Eldade inū Medade hanu Deuski nukuti tari hiwe anu buama hatū mae anua niti itā bashikubiabū ha Yushinē hatu atxiria haburi Deusū hātxa yuishunika keska hātxai taeaibū ²⁷haska hātxaibu berunā nīkatā kushikaī Moisés yuikī:

—Ũ unu nū ika anuarā, Eldade inū Medade Deusū hātxa yuishunikabu keska hātxakanikiki— akaya

²⁸ hanushū Numnē bake Josué berunābiatū Moisés merabewakī taewabiranimatū Moisés yuikī:

—Ē shanē ibu Moisī, hatu nemawe, hau ana haska hātxayamanūbunā— aka

²⁹ hakia Moisī Josué kemakī yuikī:

—Haskakī mī ea yaushimai, hatu nemakatsis ikinā? Ē shinanā, hawenabu dasibi hawē hātxa yuishunika wakī Senhor Deusū hawē Yushī hau hatu atximakī keyunūwē— atā

³⁰ hanua hatū mae anu Israelī enabu shanē ibubube Moisés txītuaibū

Kuma itxapahaira Senhor Deusū hatu yununiaki, na hātxarā

³¹ Senhor Deusū ianēwā beshū akī niwe yunua kuma shuku tibi mirima niwe kushipatū shūku abirā abirākī hatū tari hiwe pūtebaunabu anu inū hatū mae hirabi kesukauna anu butubauni hatishūra shaba bestitxai huni katirutishū kuma mirima butukī mai atxikī keyubainabu manus matsamanabaini buspu tsaua hawē keyatapa 1 metrotia kesuabū ³²ha shabatiā inū meshu hirabi inū shaba ha katxu betsatiāri yurabū kuma atxitātākī betsabū itxapa bikī inū hatiritū eskarabes bikī 10 kuki ewapa matawakī ha kuma detetā pewakī txapatā tsusīwākī hatū hemaitī anu dasibibū barīwākī mātxībaūshū ³³ha dukütū nami pirinū, iwanā, kuma bawashū pikī Israelī enabū nasa nasa akaibū haska waibū Senhor Deus hatuki sinatahairakī kupikī yura mirima isī txakabuwē hatu hawaira tenākī keyuniaki. ³⁴Pītsiwē taea besti kemukī shinākubirani mawakāshuwē taeshū ha mae kenakī: “Quibrote-Hataaváki”, anibukiaki, nukū hātxawē yuiarā, “Pītsiwē taea besti mawabu hanu maiwatiki”, akinā.

³⁵ Quibrote-Hataavá anua Israelī enabu ana maei bui Hazerote anu hikia hanu bashikua maniabū

Moiséski Miriā inū Arão ha inibukiaki, na hātxarā

12 ¹Moisī Etiópia nawa aību aīwashīkē hawē taeshū ha aību danākī Moisī pui Miriā inū hawē betsa Arāonē Moiséskiri hātxa txakabukī ²yuikī: “Senhor Deusrā, Moisés bestibe hātxama nuku dikabibe hātxariatiruki”, iki ibubis keaībū Senhor Deusū hatu nīkakī ³⁻⁴Moisés txanima mai hirabi anua tsua keskama ibubis keīsmakē haskawē taeshū Moisés inū Arão inū Miriā Senhor Deusū hatu yuikī:

—Nuela tashnikaini hanu eki nukuti tari hiwe anu bukāwē— akī hatu yuia hanu buabū ⁵nai kuī butuawē Senhor Deus ma butua hanu haki nukuti tari hiwe hawē beputi bebū nishū Arão inū Miriā hatu kena ha dabe beabu ⁶Senhor Deusū ana harishū hatu yuikī: “Eska ē matu yuiai ea nīka pewakāwē. Matu anua ē hātxa ea yuishunika katutā usha namai inū betsa watā haska ishanai bebükiri ē matu unāmamiski. ⁷Hakia ē tsuma Moisés pepa dasibibu binua txītuīsmabe hātxairā, ē haskaimaki. ⁸Habe hātxairā, beisinābukui ē habe hātxamiski, hātxa shabakabiwenā. Haskai ea uī ebe beisinābiamiskē haki dateama mā haki hātxa txakabui ikai?” hatu wai

⁹Senhor Deus hatuki sinata txakayamatā kai ¹⁰hanu haki nukuti tari hiwe anua nai kuī benibaīkī Miriā kupibaina hawē yura hirabi lepra txami txakabui mesehaira ma hushupai keyukē Arão nasukekaū uiā Miriā ma txami hushupai keyukē ¹¹⁻¹²datehairakī Moisés yuikī: “Ē Shanē Ibuū, ē nuitapai mia ea apa? Unaīsmapai patapai nū txakabushuwē taeshū nuku kupiyamawe. Bakeishta kaīriama ma debua txapui taei kaiā keska nukū pui Miriā haska kuptā heneyamawe”, aka

¹³hawē hātxa nīkatā Moisī Senhor Deus hatu yukashūkī: “Ē mekenika Deusuū, ana haska wama mī kupishu henetā ea shushawashūwē”, aka

¹⁴Senhor Deusū Moisés kemakī yuikī: “Tsuāra hawē epa txakabuwa haki kemu bekushu aka dakekī ⁷shaba tashnikaī tsua uīsmaki. Haska keskari wakī nenua mī pui nitxīwē, hau mae benāta hiweyutanunā. ⁷shaba keyuaya hawē dake maī hawē bitxi shushaya matuki ana dasitiruki”, aka

¹⁵haska Moisī nīkatā Miriā hawē mae anua benāta nitxiābu ka ⁷shaba mae benāta anu tari meribi Miriā hiweyuaya hawenabu hani buyuama habianu hiweyuabū ¹⁶ma Miriā shusha ana txītūkirākē Hazerote anua Israelī enabu dasibi ana tashnibaini bukubaini hanu tsua hiweabuma anu hawē kena Parā anu hikishū hatū tari hiwe pūtebaunabū

Canaā anu bushū hau hune uībaūtāshanūbū Moisés hatu yununiaki, na hātxarā

13 ¹hanushū Senhor Deusū Moisés ana yuikī:

²“Israelī enabu shukuabu tibi anua shanē ibubu hatū hātxa nīkamisbu bestibu katushū hatu yunukī mai pakea Canaā anu hanu Israelī enabu ē ibuwamashanai anu hau hune uībaūtanūbū hatu nitxīwē”, aka

³haska Senhor Deusū Moisés yunushina keska huni kushipabu hatu katubaūshū hanu tsua hiweabuma Parā anu ishū Moisī hatu yunua Canaākiri kai hikitā

²⁵hanua 40 shaba mai pakea hirabi uībaūkī keyutani ana txītūbirani ²⁶Parā hanu tsua hiweabuma anu mae betsa hawē kena Cades anu Moisés inū Arão inū Israelī enabu dasibibu hanushū hatu manai maniabu anu hatuki ana nukutā haska ha mai pakea anu uībaūshinabu dasibibuki txanikī bimi pepa hanua beshiābu hatu uīmbaūkī keyutā ²⁷habuā Moisés yuikī:

—Ha mai pakea anu mĩ nuku yunua hanu kashunã, txanimahaira awa txutxu inã buna batapa hene habai keska piti pepa hamẽ ikikiki, na piti haska sharabu yunu hayarã.²⁸ Hakia ha yurabu hanu hiweaburã, kushipahairabuki. Hatã mae ewapahaira mishkiwẽ kenekauana keyatapahairaki. Hanua hatube detenamenã ika tsua hikitirubumaki. Ha dikabi, Anaque enabu keyatapa ewapabu pakubainaibu nã uiriashinaki. Nã hatuwẽ dateshinaki.²⁹ Mai tsusã anu sulkiri Amaleque enabu itxapa hiwebaunabuki. Heteu nawabu inã, Jebuseu nawabu inã, Amorreu nawabu mati matipa anu hiwebaunabuki. Ianewã ewapa kesha anu inã Hene Jordão keshabukã Canaã nawabu mirima hiweriabuki—hatu waibã³⁰ haskaibu Calebe hatube kashã uiriashishã yurabu inã Moisés bebunua ha ibaunaibu hatu hãtxa nesewatã hatu yuikã:

—Kushipatã ha mai pakea hatu mebinãshãkawẽ. Hatã mae tibi atxitã nã ibuwatirubuki—hatu waya

³¹ habe butãshishã Calebe kemakã yuikã:

—Hamaki. Haskamahairaki. Nã hatube detenametirubumaki. Haburã, kushipahairabuki, nuku binuarã—ikã

³² Israelã enabu dasibi habu dasibibu butãshishã hatu yuikã:

—Hari kashã ha mai pakea nã uibaütãshinarã, txakabuhairaki. Ha yura hanu hiweaburã, yura betsabu betxipaiama hatu detemisbuki. Yura ewapabu mirima nã hatu uishinaki.³³ Ha dikabi Anaque enabu keyatapa ewapa pakubainaiburi nã uiriashinaki. Nã hatube nia tananamearã, nã hatu namã shini tiubuki. Habã nukuri habiaskari nuku uishinabuki—hatu wabu

**Senhor Deusã hatu mekebiakubaina hawã kushipa ikãwãma
inibukiaki, na hãtxara**
(Dt 1.26-33)

14 ¹ha mai pakea hirabi hiwebaunabu mese uítani txaniaibu nãkai datei kashai biski iki meshu txai tanai kashashini ²penaya dasibi Israelã enabu Moisés inã Arãoki sinatai hãtxa txakabu hatukiri yuikã:

—Egito anua nã mawai pe ikeanimaki. Hamẽ hanu tsua hiweabuma anua mawa nã periakeanaii.³ Haskakã Senhor Deusã nenu nuku iweimamẽ? Ha nawabube nuku detenamemakã dateyabi nuku tenanã, iwananã, nukã aibuaibu inã nukã bakebube nukuki sinatakã hau nuku tenananãbunã, ha kushipabukẽnã. Nukã hiwea benukatsi ikama Egito anu nã ana txituanã, peki—ikã ⁴yuinameakeakekã yuikã:

—Huni betsabu nukã shanã ibu katunãkawẽ, hau Egito anu hatã nuku ana txitumanunã—ikaibã

⁵ Moisés inã Arãonã hatu nãkatã dasibibu bebã dãti iki beti ikabã

⁶ haskaibã haburi datehairakã Numnã bake Josué inã Jefoné bake Calebe ha dabetu ha mai pakea betsabu uítashinabu hatuwẽ datei huítí nishmakã hatã tari ushnitã ⁷Israelã enabu dasibi hatu yuikã:

—Ha mai pakea nū hune uīkubaütāshinarā, hanu hiweti mai pepahairaki.
 8 Nukuwē benimakī ha maewā piti hamē ikai anu Senhor Deusū nuku iyushū nuku merabewaya nū hikishanaii, nuku inā hanu ibuwairā. 9 Hakia nukū mekenika Senhor Deus danāyamakāwē. Ha dikabi, ha mai pakea anu hiweabuwē dateyamariakāwē. Senhor Deusū nuku merabewakī hatū mekenika yushibu nemaya misi pia keska wakī nū hawaira hatu maemashanaii. Nukurā, Senhor Deuski nū txiti ikaki. Hakia haburā, tsuā hatu mekeamaki. Hatuwē hawa dateyamakāwē— hatu abiabu ¹⁰nīkama dasibitū mishkiwē tsaka tsaka akī hatu tenāpanābū hanu haki nukuti tari hiwe anushū Senhor Deusū hawē kushipa txasha txasha ikihairaiwē hatu nemakī ana hatu uīmakī ¹¹Senhor Deusū Moisés besti ana yuikī:

—Ea danākubaïkī henekatsi ikabumaki. Hawē unāmati dami itxapa ē hatu uīmabiakubirana ea ikūwākatsi ikabumariki. ¹²Haskakē txami mesewē kupikī hatu yama watā mia inū mī bakebu enabu washū hatu pahaira wakī yurabu kushipa ē mia hatu washūshanaii, na Israelī enabū kushipa binumakinā— aka ¹³Moisī Senhor Deus nemakatsi ikī kemakī ana yuikī:

—Haska Egito anua mī kushipawē na enabu mī hatu iweima Egito nawabū haskakiri unāhairakanikiki. ¹⁴Haska mī ea dama yuishu mī hatu akaya Egito nawabū nīkatā Canaā mai pakea hirabi anu hiwebaunabūri nīkariashākanikiki. Habianuri eska mikiri ma mia nīkaimabuki. Senhor Deus na yurabu hatube kakī hatu beismakī mī hatu kupiama ikimaki. Nai kuī merā mī hatu bebū kai inū hanua meshu merā nai kuī dami txi here merā mī hatu bebūri hukī iwekubiranaii. ¹⁵Na enabu mī hawaira hatu dete keyuaya yurabu shuku tibitū mī kushipakiri unābiakī eska yuikubaítirubuki: ¹⁶“Hanu Senhor Deusū hatu yubabiani anu hatu hikimatirumawē taeshū hanu tsua hiweabuma anushū hatu debuwakī keyukī yamawashinaki”, akī mikiri yuikubaítirubuki. ¹⁷⁻¹⁸Haskakenā, Senhor Deusuū, mī haska hatu yubaima akī mī kushipa hatu uīmakī iyukī hatu niti akama heneyamawe. Yurabu txakabubu kupikī mī heneismabia hakia hatū ibubū txakabuwē taeshū hawē bakebu inū, hawē bababu inū, hatū bababū bakeburu inū, habū bababū bababuri mī hatu kupimisbia ikis hawaira sinatama nuikipa benimanikahairakī mia nīkaisbumabiakē hatū txakabu tere akī ana shināma mī hatu hakimawatiruki. ¹⁹Haskawē taeshū mī nui pae ewapa hatu uīmakī hatū txakabu hatu buashūwē, ana shināmarā. Egito anua hī hī ikama hatu iwekubirakī na mae anushū mī hatu mekekubainaii— aka

**Israelī enabu Senhor Deusū hatu kupikī hatu bika
tenemakubainikiaki, na hātxarā**
(Dt 1.34-40)

²⁰Senhor Deusū Moisés kemakī yuikī:

—Peki. Haska mī ea yukairā, hatū txakabu buakī ikis ē hatu tenākī keyuamaki. ²¹Hakia ē hiwea inū ē kushipa mae hirabi anushū uīmisbuwē taea

haska ē mia yuiai txanima kayabiki. ²² Egito inū hanu tsua hiweabuma anushū ē kushipa inū hawē unāmati dami betsapa ē ma hatu uīmabiakubirana uībiakī hawētsaīs ea unāti wanū ishū ē yunuti hātxa txibākatsi ikama ikubirākanikiki. ²³ Mae pepa hatū shenipabu ē hatu yubani habū ea nīkakatsi ikama ikubiranaibū tsuā uiāmahaira ishākanikiki. Ea danāmisbutūri hanu hikikī uītaskabuma iriashākanikiki. ²⁴ Hatū shinā keskama ē tsuma Calebe bestitū shinākī txanimahaira ē hātxa nīkakī ea ashūkubaīmiski. Haskawē taeshū hanu hatubetā uībaūtanimanu Calebe hau hikinū ē nemama hikishanikiki. Hanua hawenabu pai hiwekubaīshākanikiki. ²⁵ Haskawē taea ana hariri mā buaibukiri napāpa ewapanu Amaleque nawabu inū Canaā nawabu hiwebaunabuwē taea ana hari buama meshukiri ana hawēri hatu txitūabaīkī Ianēwā Tashipakiri hanu tsua hiweabumanu hatu ana iyutāwē— akī

²⁶ Senhor Deusū Moisés inū Arão ana hātxa waki:

²⁷—Hatiā ea nīkashanaibu teneshū hatu manakubaīpa, ea yuaī eki ha ikaibu ē nīkashuwē taea ha Israelī enabu txakabu yuananāī hātxawaīburā? ²⁸ Ekiri eska ea hatu yuishūwē: “Earā, Senhor Deus ibubis ē hiweawē taeshū haska ekiri mā yuibaunaibu nīkatā habiaskari ē matu akubaīshanaii. ²⁹ Dasibi hunibus 20 bariya unuri hiwebainaibu unaki tanakī netāmisbu dasibi eki hātxa txakabukubaini habu mawashākanikiki. Hatū yura hanu tsua hiweabuma anu hatu putakubaīshākanikiki. ³⁰ 20 bari binubainabu mā tsua hikiama ishanaii. Hakia Jefoné bake Calebe inū Numnē bake Josué hanu ē yubani anu habu besti hikitā hiweshākanikiki. ³¹ Hakia: ‘Nukuki sinatakī nukū bakebu inū nukū bababu atxitā dayaru watirubuki’, iki ma yuishinabuwē taeshū matū huni bake mashkubu inū matū bababu hatu iyukī hanu mā danāshinabu anu ē hatu hikimashanaii, hau hawēruai hiweshanūbunā. ³² Hanu tsua hiweabuma anu mawa matū yura putakī mā hatu henekubainaya ³³ 40 ano inabu mekekubauni matū bakebu hiwekubaīshākanikiki. Haska dayakī ē hātxa mā ikūwaīsbumawē taeshū 40 ano matū txakabu kupiti matū bakebū matu teneshūkubaīshākanikiki, mā debui keyuayarā. ³⁴ 40 dia Canaā mai pakea mā uītābaunimaki. Haskawē taea 40 ano matū txakabu pakai mā yumāshanaii, dia tibi mā uībaunima keska waki ano bestixai ē matu kupia mā uīshanaii, mā eki sinataiwē taeshunā”, akī ea hatu yuishūkawē. ³⁵ Txanima ea Senhor Deus ē hātxa kayabiaii. Na yurabu txakabu eki dasibia sinataiburā, ē hatu haska washanaii. Nenu hanu tsua hiweabuma anu hatū hiwea benushākanikiki, mawakinā.

Canaā habū uībaūtanimbabu 10 huni txakabu mawanibukiaki, na hātxarā

³⁶⁻³⁷ Canaā anu bushū hau uībaūtanūbū hunibu Moisī hatu yunuima txitūbirā: “Ha mai txakabuhairaki”, akī hatunabu hatu banabimabu Israelī enabū nīkatā hatunabu Senhor Deus yuāmakī hatu ha imashinabuwē taeshū ha 10 huni Senhor Deusū hatu hawaira debuwakī keyuniaki. ³⁸ Hanua Canaā anu kashū hatubetā uībaunima Josué inū Calebe besti mawama inibukiaki.

**Horma anuabū Israelī enabu shuku betsa hatu
yamawanibukiaki, na hātxarā
(Dt 1.41-46)**

³⁹ Haska Senhor Deusū ma yuishu Moisī hatu yuia n̄ikai Israelī enabu dasibi punu nukai keyuabū ⁴⁰ ushashini penama bestētā kaibaini bui mati matipa mapekebaini bua yuinamekī:

—Ma nenu n̄u hubia txanima n̄u kanehairashinaki. Habiaskabia hanu Senhor Deusū nukū shenipabu yubani anu burinākāwē, hanu ibuwairā—iake iakeibū ⁴¹ hatu nemakī Moisī yuikī:

—Haskai mā patapamē, Senhor Deusū yunua besti n̄ikamarā? Haska mā shinaikirirā, mā kanehairashanaii. ⁴² Matūmebi bebükiri bebuyamakāwē. Hamē mā haskakainayarā Senhor Deusū matu merabewairā, ana matubemaki. Hakia n̄ikamas mā kayarā, matu maemashākanikiki, habu nukuki sinataibunā. ⁴³ Habu dukütū matu manakakanikiki, Amaleque nawabu inū Canaā nawabunā, matube detenamekī matu tenanū ikarā. Senhor Deus merabewanika mā heneshina ana matubemaki— hatu aka

⁴⁴ ha yura shuku betsabū Moisī hātxa n̄ikama mati matipanu habū dukū ibuwanū ika mapekeaibū hakia Senhor Deus hatube yubakani hātxa aruni bau buama inū Moisés hatube kamakē ⁴⁵ hanua Amaleque nawabu inū Canaā nawabu ha mae anu hiwebaunabu hanus ma itxatā butubirākī hatu detekī taewakī maemakī hatu txibākubirākī Horma anushū hatu maemakī yamawakī keyutā hatū mae tibi anu txitūbainibukiaki.

**Mishkikia Moisī ūpush hatu tueshunikiaki, na hātxarā
(Ex 17.1-7)**

20 ¹Bukubauni ano bena hawē ushe ha dukū kaiañtiā hanu tsua hiweabumanu hawē kena Zim anu hikishū mae Cades anushū hatū tari hiwe pūtebauna hanu hiweyuabū hanua Moisī pui Miriā mawa habianuri maiwanibukiaki.

² Yurabū hania ūpush atima hayamakē Moisés inū Arāo ha akatsi itxatā ³ Israelī enabū Moisés yuikī:

—Haska nukunabu Senhor Deusū hatu kupiaya n̄u ma hatube mawati sharashinaki. ⁴ Nukurā, n̄u Senhor Deusū enabuki. Haskakī nenu hanu tsua hiweabuma anu m̄i nuku iweimamē, nukū inabube nuku tenanū, iwananā? ⁵ Na mae txakabuhaira anu m̄i nuku iweimamē? Haskakī Egito anua mā nuku tashnimabirāyamamē? Nenushū n̄u hani mibātimaki. Ha figueira inū, uva inū, hawa bimi betsa pepa hayamaki. Ha inū, hania n̄u ūpush akai hayamariki— akabu

⁶ hawenabu hatu henebaini Moisés inū Arāo ka hanu Deuski nukuti tari hiwe hikití shui anu dāti iki maiki beti ikabū hanua Senhor Deus hawē kushipawē txashakirā hatuki nukutā ⁷⁻⁸ Moisés Senhor Deusū ana yuikī:

—Ha mestēti bitā mī betsā Arāobetā minabu ha mishki bebū hatu itxawawe. Ha itxabu bebūshū hau ūpush shuru inū ha mishki ewapa hātxawē yunuwe. Hanua mī yunua ūpush tueai mī uishanaii, hau minabu inū hatū inabū hanua ūpush anūbunā— aka

⁹haska Senhor Deusū Moisés ma yunua Senhor Deus hatube yubakani hātxa aruni bau anua Moisī hawē mestēti bishū ¹⁰txipu mishki ewapa bebūshū Moisés inū Arāonē hawenabu itxawashū hatu yuikī:

—Nīkaisma huīti kushibuū, nīkakāwē, matu yuinunā. Matu ūpush amanū, iwanā, na mishki ewapa anu matu ūpush tashnimashūkī matu shuru imashūpa, mā ha anūbunā?— akī ¹¹haska hatu yuitā mestēti sanātā dabeki mishki ewapa kusha ūpush itxapa tuei shuru iki taeaya yurabu inū hatū inabubetā akaibū ¹²hakia Senhor Deusū Moisés inū Arāo ana yuikī:

—Ūpush hatu amakī haska ē matu yunua shinākī mā akama inū hatu bebūshū mā pe ea hatu kēwāmamawē taea ha mai pepa hanu ē hatu ibuwamashanai anu ha yurabube kai maturi mā hikama ishanaii— akī Senhor Deusū ha dabe hatu kupinikiaki.

¹³ Yuā txakayamabiabu hene hatu ana inākī hawē duapa pae Senhor Deusū hatu uīmaniwē taeshū ha txatxa henerā, “Meribáki”, akī kenamisbuki, nukū hātxawē: “Yuanananibu txatzaki”, akinā.

Edom nawabū hatū mai pakea anu Israelbu hatu kapukemama inibukiaki, na hātxarā

¹⁴ Ana betsatiā Edom nawabu, Jacó betsā Esaú enabu ma pakubiranaibu anu hatū shanē ibu hau yuishütanūbū Cades anu hikitā Moisés hawenabu betsabu hatu yunua bui Edom nawa shanē ibuhaira anu hikishū Moisés yuishūkī: “Mī betsabu Israelī enabū mia yukakatsis ikanikiki. Eskaki, mia yuinū nuku nīkawe: Haska bika tenei nū hiwekūkirranai mī unāhairaii.

¹⁵ Nukū shenipabu Egito anu bua hari bari itxapa hiwayunibuki. Hanushū Egito nawabū nukū shenipabu tsuma watā itxakawanishū habiaskari wakī nukuri itxakawakubirāpaunibuki. ¹⁶ Haskakē hau Senhor Deusū nuku merabewanū hātxa kushipawē nuitapakī nū ea akubaini hātxai nīkatā hawē nai tsuma Senhor Deusū yunua Egito anua hawē nai tsuma kushipatū nuku tashnimabirani ma natīā nenu Cades mae anu hikishīshū hanua mī mai pakea kesukauna anushū nū manayuaii. ¹⁷Mī mai pakea anu kapukekaīkatsi nū mia yukai ikaii. Matū mibantu inū matū uva bimi kenekauananu nū hanu kamaki. Ha dikabi, matū ūpush bana nū akama ishanaii. Mī bai hashpa anu besti nū tanabaīkatsis ikaii, yusiuri inū yusmauri hikikaunamarā. Mī mai pakea nū kapukekī binuriama mī bai hashpa anua nū hani tashniamma ishanaii. Kapukekaītāpa?” akī Moisés ha shanē ibu yuishunabu

¹⁸ hanushū Edom nawabu shanē ibuhairatū hatu kemakī yuikī:

—Ê mai pakea mā kapukebaítirubumahairaki. Ê hātxa nīkama mā buaibū matu nemai ē detenamenikabuya matuki nukui ē tashnikaíshanaii— hatu waya

¹⁹daewakī ha Israelī enabū ana yuikī:

—Dateyamawe. Mī bai pepa hashpa besti nū tanakubaíshanaii. Nuku inū nukū inabū matū ūpush bana anua nū akarā, peiwē nū mia pakashanaii. Mī mai pakea anu besti hawa meama nū binu kaíkatsis ikaii. Nukui dateyamawe— akabu

²⁰haska wabiabu Edom nawabu shanē ibuhairatū ana hatu yuikī:

—Haskamaki. Mā kapuketirumahairaki— hatu watā Israelī enabuki nukui hawē detenamenika kushipabu itxapabe tashnibirā ²¹hau kapukeyamanübū hatu nemahairaibuwē taea datei Israelī enabu bai betsakiri bukatsi benanibukiaki.

Arão mawanikiaki, na hātxarā

²²Hanua Israelī enabu dasibi mae Cades anua tashnibaini Mati Hor bai kakiri hanu hikiabū ²³Edom mai pakea kesua dapishū Moisés inū Arão Senhor Deusū ana yuikī:

²⁴“Arāorā, ma mawaikiki. Ūpush txatxa Meribá dapishū ē yunua hātxa mā akama ikimawē taea hanu Israelī enabu ibuwamakatsi ē hatu yubani anu Arão hikitirumaki. ²⁵Haskawē taeshū Moisī, mianā, mī betsa Arão inū hawē bake Eleazar Mati Hor mamaki anu hatu iyuwe. ²⁶Hanushū Deusbe hātxashunika tari txaipa Arão anua pekatā Eleazar sawemashawē. Mī haska waya hanua Arão mawaikiki”, hatu wa

²⁷haska Senhor Deusū Moisés yunua anū ika hatube kai Israelī enabu dasibibū uiaibū Mati Hor mamaki anu mapekeabu ²⁸hanushū Moisī Arão anua ha Deusbe haya hātxati tari txaipa pekatā hawē bake Eleazar sawemaya mati mamaki habianuari Arão mawakē Moisés inū Eleazar mati anua butubirā ²⁹Arão ma mawa dasibi hatu banabimakī keyuabu ma mawawē taea Israelī enabu ³⁰dia kashakubainibukiaki.

Canaã nawabu dete keyutā hatū mae Horma ibu wanibukiaki, na hātxarā

21 ¹Ha Neguebe mai ewapa kesukaunanu Canaã nawa shanē ibuhaira hawē mae ewapa Arade anu hiweshū Israelī enabu Atarim baiwē beaibu haki txaniabu nīkatā hawē detenamenikabuya kaíbaí hatube detenamekī Israelī enabu hatu maemakī hatiri atxitā hatu bitxishinabū ²hanushū Israelī enabū Senhor Deus yubakī: “Mī nuku merabewaya nū hatu maemakī hatū mae tibi anua nū hatu detekī keyubaútiruki. Miauma nū atirumaki”, akabu ³haska yukabu nīkashū Senhor Deusū hatu yuikī: “Peki”, ishū hatu yunushū hau hatu maemanübū itā hatu merabewaya Israelī enabū hatu detekī Canaã nawabu dasibi debuwakī keyushū hatū mae tibi kuakī yamawakī

keyunibukiaki. Haska watā ha maewā kenakī: “Hormaki”, anibukiaki, nukū hātxawē kenakī: “Hatu Keyunibu Maeki”, akinā.

Moisī mane bronze dami wakī dunu wanikiaki, na hātxarā

⁴Edom nawabū mai pakea dūkebaūkatsi Mati Hor anua sulkiri bui Ianēwā Tashipa derūkebauni bari huakiri dūkebauni hī hī ikama bebiashina bai itimaskawē taea sinatakī ⁵Senhor Deus inū Moiséski hātxa txakabukī ana Moisés yuikī:

—Nenu hanu tsua hiweabuma anua nū mawashanū Egito anua Senhor Deusbetā mī nuku iweniki. Uīwē. Piti kayabi nū hayamaki. Hawē neshuti ūpash nū hayamariki. Penaya tibi besti ha maná duru nū bimis ha besti piti txakabu pi nū mā hatsāki— akī kūyā akabu ⁶hatu kupikī dunu paepahaira itxapa Senhor Deusū hatu yunua beshū hatu pikī bishakubauna Israelī enabu itxapa mawakubaunaibū ⁷hatirī isī tenei Moisés anu itxashū yuikī:

—Senhor Deus inū mia itxai nū kanehairashinaki. Dunu hau nitxinū Senhor Deus nuku yuishūwē— akabu Moisī hatu yukashuna ⁸nīkatā Senhor Deusū Moisés yuikī:

—Ha dunū hatū hatu piai keska hatu dami washūtā txibu keyatapa mamaki hatu dūtashūwē. Dunu paepahairatū tsuara hatu pikī bisha isī tenei hushū ha mane dunu uī mekei shushashākanikiki— aka ⁹nīkashū bronze mane tashipa dami wakī dunu keska Moisī ashū txibu keyatapa mamaki anu puētā nitxīkī dūtakē tsuabura dunū pikī bisha ha dunu dami dunua uiī shushakubainibukiaki, ana mawamarā.

Hau Balaão itanūbū shanē ibu Balaquē hatu yununikiaki, na hātxarā

22 ¹Hanua Israelī enabu bukubaini atimas Moabe mai pāpa anu hikishū Hene Jordāo bari huakiria maewā Jericó besusi kesha betsauri uītirubu anu shabakabi hatū tari hiwe pūtebaunaibū

²Israelī enabū Amorreu nawabu detekī maemakī yamawakī hatu keyuhairashinabukiri Ziporī bake Balaquē Moabe nawabu shanē ibuhairatū ma hatu nīkashina datehairaya ³habiaskariai hawenabu Moabe nawabu Israelī enabu mirimahairabuki datehairariaibū ⁴Midiā nawabu hatu dapi hiwebaunabū hatū shanē ibubube Moabe nawabu hatu hātxa wakī yuikī:

—Ha yura mirimahairabū nukū mae tibi nuku mebī keyui bekanikiki, ina awā basi pikī keyumis keska wakinā— hatu akabu

habiatīāri Moabe anu Ziporī bake Balaque shanē ibukī ⁵⁻⁶hawē hātxa bushunikabu betsabu katushū shanē ibuhaira Balaquē hatu yuikī:

—Haska Beorī bake Balaão mā ea yuishūtanū eska matu yuinū ea nīkakawē: “Nukū shanē ibuhaira Balaquē hātxa mia yuinū nuku nīkawē. Egito anua nawa betsabu beimashū ē mai hirabi atxikī ea bebū hatū tari hiwe mirima ma pūtebaūshinabuki. Mikiri ē nīkamis: ‘Mī shū ika kushipayakiaki. Tsuabura duawakī mī hātxa pe yuia pemisbukiaki. Ha

inū, tsuabura shū akī mī hatu yupuaya mia dabāmisbukiaki.’ Hawairakirā ea hatu yupukī shū ashūriyuwe. Mī hatu haska waya hatu detekī ē mae anua ē hatu nitxishanimēkaī. ē mia kenai ea merabewai huwe”— hatu akī henewā Eufrates dapi nawabu mae betsa Petor anu Beorī bake Balaão anu Balaquē hatu yunua ⁷Moabe nawabu shanē ibu beshmasbu inū Midiā nawabu shanē ibu beshmasburi hawē hatu yupushunai hawē pakati peiya bui mae Petor anu hikishū hatū shanē ibuhaira Balaquē hātxa dasibi Balaão yuiabu ⁸Balaāonē hatu yuikī:

—Peki. Na habia meshu merā ē uīyuai habianu iyukāwē, Senhor Deusū haskarara ea yunua nīkatā ē matu yuishanairā— akī hatu yuia niti itā ha Moabe shanē ibu beshmasbu hawē hiwetā ushaibū

⁹meshu merā Balaāoki Deus nukutā yukakī:

—Ha hunibu mī hiwe anu beaburā, tsuabumē?— aka

¹⁰Balaāonē Deus kemakī yuikī:

—Ziporī bake Balaque Moabe nawabu shanē ibū hatu yunua ea hawē hātxa yui bea ikanikiki. ¹¹“Egitō anua nawa betsabu tashnibiranimashū mae tibi ibuwaibū hawaira hushū ea hatu yupushuniyuwe. Mī ea hatu haska washunaya hatube detenamekī ē mai pakea anua ē hatu nitxishanimēkaī”, akī ea yuikāshuki— aka

¹²haska Balaāonē yuia Deusū nīkatā yuikī:

—Haskamaki. Hatube kayamashāwē. Ha dikabi ha nawabu hatu yupuyamawe. Ha nawa betsaburā, enabuki. Eā ē hatu duawakubainaii— aka ishī

¹³hanua penamahaira Balaão bestēkauā butukaī Balaquē ha shanē ibubu yunushina hatu yuikī:

—Ē matube kanū Senhor Deusū ea haska yunuamaki. Matū mai pakea anu txītūribaītākāwē— hatu wa

¹⁴Moabe nawabu shanē ibu beshmasbu txītūbaini Balaque anu bushū yuikī:

—Balaão nukube hukatsi ikama nuku besti nitxiā nū hushuki— akabu

¹⁵hanushū hawē shinā betsabu wakatsi ikama habu dukū hatu yunushina kushipa beshmasbuwē taeshū natiā shanē ibu betsaburi itxapa kushipahairabu Balaquē ana hatu katushū bikakī Balaão anu haburi yunua ¹⁶txaihaira bukubaini Balaāoki nukushū yuikī:

—Nukū shanē ibuhaira Ziporī bake Balaquē hātxa mia yuinū nuku nīkawē. Eanu mī huyunū ē mia ea akī bikahairawai. Ana huama ikama huwe. ¹⁷Mī huaya mia duawakī mī ē shanē ibu keska ē mia kēhairawashanaii. Ha dikabi hawara mī ea yukai dasibi ē mia ashūshanaiwē taeshū hushū ha nawa betsabu ea hatu yupushuniyuwe— akī hatū shanē ibuhaira Balaque yuishanabu ¹⁸Balaāonē hatu kemakī yuikī:

—Eskaki, ea nīkakāwē. Dasibi ouro inū prata mane pepahaira hawē hiwe mata haya matū shanē ibu Balaquē ea inābia ē mekenika Senhor Deusū

ea yunuama ē hawa washūtirumaki, ē Senhor Deusū yunua binukinā.

¹⁹Habiaskabiakē na meshu merā bashikua habianu ushayukāwē. Natiā haskara Senhor Deusū ea yuimēkaī, ē ana matu nīkashūyuairā— hatu wa

²⁰ha meshu merā Deus Balaāoki ana nukushū yuikī:

—Mīwē taea ha hunibu bekāshurā, benitā hatube katāshāwē. Hakia harishū ē mia yunuai besti akubaītawē— abaini kakē

Senhor Deusū nai tsuma kushipaki Balaão nukuniaki, na hātxarā

21-22 penamahaira bututā hawē jumenta kabekātā haki tsaukaīti nesha akeaketā haki katsaumekaīkī hawē dayaru tsuma daberí hatu iyui Moabe nawabu shanē ibubube Balaão kaiwē taea Senhor Deus haki sinatakī hawē nai tsuma kushipa yunua bai namaki nishū kebēkī harakiri katimawakē ²³jumento kakī betxitā nai tsumā hawē matxatu kenu dabeya txaipa sanā mesea nikē jumenta bestitū uī haki datei hamauri teshki baimauri hikikainaya ha nai tsuma uiāma hau baiwē ana txítükainū hiwē Balaãoē hawē jumento tekush tekush aka ²⁴hanua Senhor Deusū nai tsuma bebukaī hanu uva bimi bai dabe mishki kenekauana yusiuri inū yusmauri ha namakis bai hashu anu kebeā ana nikē ²⁵hawē jumenta bestitū ana uī daibaini mishki keneki teshke ikaīkī Balaãoē tae teshke abaīkī isiwā haki sinatakī ana hawē jumenta tekush tekush aka ²⁶hakia ana bebukaī Senhor Deusū nai tsuma kushipa kai yusiuri inū yusmauri hani daibaitima bai hashuhaira anu ana harakiri katima wakī kebeā nikē ²⁷ana uī datei hawē jumenta di ikī Balaão tī aka benitā haki sinatakī hawē jumenta hiwē makush makush akaya ²⁸Senhor Deusū hawē jumento hunī hātxawē hātxamaya jumentā Balaão yuikī:

—É mia haska wa mī ea ma dabe inū bestiki kusha kusha aki ikai?— aka ²⁹Balaãoē kemakī yuikī:

—Mī ea itxakawakī iyu pewama ē mia aki ikaii. É mekē anu nupe tsumashunā, ē ma mia tenāshu ikeanaii, ikisrā— aka ³⁰hakia hawē jumenta ana hātxakī yuikī:

—Earā, ē mī jumentaki. Mī berunā eki katsaumetiani ē mia nimakubaīmiski. Haska ē mia washurā, uatiā mia nimashū ē mia haska waisma mī unāhairaii— aka Balaãoē kemakī yuikī:

—Txanimaki. Mī ea haska waismaki— akaya

³¹hanushū Senhor Deusū Balaão beru betsa watā uīmaya hawē matxatu kenu dabeya txaipa sanā bai namaki Senhor Deusū nai tsuma kushipa nia Balaãoēri uī datehairai dāti iki maī beti ikē ³²hawē nai tsumā yuikī:

—Haskakī dabe inū bestiki mī jumenta mī kusha kusha ashumē? Ha mī nawabube kaya haska betxipaiama mia nemanū ishū ē mia ashuki.

³³Mī jumentā ea uī dabe inū bestiki ea daī teshkikūkirāshuki. Hakia eki kemaya ē mia besti detekeāshuki, hau mī jumenta besti hiwenunā— aka ³⁴Balaãoē kemakī yuikī:

—Ea nemanū ika bai mī kebeā nibiakē hawa unāma ē kanehairashuki. Ha nawabube ē kaya mī haska betxipaiamakenā, haskakenā, ma ē hiwe anu ē txitūrikainaii— aka ³⁵hakia Senhor Deusū nai tsuma kushipatū ana kemakī yuikī:

—Ha nawabube hatube kayutāwē. Harishunā, haska ē mia yuiai besti yuikubaīshāwē— abaini kakē

Balaão huai shanē ibu Balaquē itanikiaki, na hātxarā

Balaquē hatu yunushina shanē ibu beshmas sharabube Balaão hatube huaya ³⁶hawē mai pakea anu Balaão hui kemai Balaquē nīkatā haki nukutanū ika hui pashku hawē kena Arnom anu hawē mai pakea kesua txaima Moabe nawabū mae betsa anu Balaāoki nukutā ³⁷Balaquē yuikī:

—Hau mia itanūbū ē hatu yunuhairashinaki. Haskai uatiā ē mia kenakī bikawabia mī huama ishiāmē? ē mia duahairawatiruma mī shinaī ishiāraka. ē mia atiruki. Dateyamawe— aka ³⁸Balaāonē kemakī yuikī:

—Mia uinū ika ē hushurā, ma ē nenuki. Eska besti ē mia yuitiruki. ē shinanē eiskauā emebi ē kushipawē ē yuismaki. Hakia haska Deusū besti ea yunua ē atiruki— aka ³⁹hanushū Balaquē Balaão iyui mae betsa hawē kena Quiriate-Huzote anu hikiabu ⁴⁰hanushū ina awa inū txashuwā hau tesenūbū hawē dayaru Balaquē yunua deteshunabu Balaão inū hawenabu shanē ibubu beshmasbu habe beabu hatu pimabu ⁴¹penamahaira Balaquē Balaão benabauni haki nukutā mati pishta hawē kena Baal mapekemabaī iyushū uīmakī Israelī enabū hatū tarí hiwe pūtebanimabu shabakabi dasibi uīmakī keyua

23 ¹haska uītā Balaāonē Balaque yuikī:

Mishki txi tapu wakī 7 nenu ea washūwē. Haska washū 7 ina awa bake inū 7 txashuwā tesēshū ea pewashūriawe, nū menukī keyununā— aka ²haska Balaāonē Balaque yunua akī keyushuna txi tapu bestibū tibiki ina awa bake inū txashuwā bestitxai ha dabettū kuakī menu keyukī ³hanushū Balaāonē Balaque ana yuikī:

—Na habia yuinaka menuai dapishū ea manayuwe. Senhor Deus hui eki nukushū harakiri ea hātxa waimēkaī, ē uīyui kairā. Hawara ea unāma nīkabirā ē miki txaniyuaii— aka

Israelī enabu Balaāonē hātxa pe besti hatukiri yuinikiaki, na hātxarā

mawa tenāma hawa hayama anu Balaão ka ⁴hanu Deus haki nukutā Balaāonē yuikī:

—7 mishki txi tapu ē mia pewashūshuki. Ha bestibū tibiki ina awa bake inū txashuwā bestitxai ē mia menukī keyushūshuki, mia kēwākinā— aka ⁵hau haska hatu yuitanū hawē hātxa Senhor Deusū Balaão unāmatā yuikī:

—Balaque anu txitūkaī na habias hātxa ē mia yuishu ea yuishütāwē— aka ⁶haska wa nīkatā txitūkirani txi tapu dapi Moabe nawabu shanē

ibu dasibibube Balaque niaki nukutā 7hau haska ishanū Balaão hatukiri yuikī:

“É mae matipa bari huakiria Arā anushū hau hunūwē”, iwanā,
Balaquē ea hatu iwemashinaki.

Moabe nawabu shanē ibuhairatū ea kenashīshū ea yuikī:
‘Israelī enabu ea hatu yupushūwē.

Jacó enabu ē hatu betxipaiama txakabuwashūkī ea hatu yupushūwē,
ea washuki.

⁸ Hakia habu Senhor Deusū hatu ypuama tsuā hatu yuputirumaki.

Habu Deusū hatu txakabuwama tsuā hatu txakabuwatirumaki.

⁹ Na mishki mati keyatapa anushū shabakabi ē hatu uī keyutiruki,
na mati matipa anushunā.

Yurabu meribi hiweabu ha yura betsabu keskamaki.

Na mati matipa anushū ē hatu uiaiī.

¹⁰ Ha Israel yurabu mai mishpu keska tsuā tanatirumē?

Hatiburā, tsuā unātirumē?

Pepabu unanuma mawamisbu keska eari ē mawakatsis ikaii.

Habu debumisbu keska eari ē debukatsis ikaii, hawa dateamarā”—
akī hari Senhor Deusū yuishu Balaão hatu yuia ¹¹ha ikī Balaquē yuikī:

—Mī hawai? Mī ea hatu yupushūyūnū ē mia kenakī iweshinaki. Hakia
eki sinataibu mī hatu pepa washuki— aka ¹²Balaāonē kemakī yuikī:

—Haska ea yuimai besti ē mia yuitiru Senhor Deusū ea yunua nū
atiruki— aka ¹³Balaquē Balaão bika wakī yuikī:

—Ua mati betsabu anu ebe kawe. Harishū hatū tarī hiwe pütebaunabu uī keyuama
hatirī besti uīkī dateama harishū mī ea hatu yupushūtirumēkāī— atā ¹⁴Mati
Pisga mamaki Zofim mae anu Balaão iyushū 7 mishki txi tapu hatu wamatā Deus
daewakatsi ikī txi tapu bestibu tibi anushū ina awa bake inū txashuwā bestitxai
teseābu Balaquē txiwē menua menui keyuaya ¹⁵hanushū Balaāonē Balaque yuikī:

—Nenu txi tapu dapishū ea manayuwe, Deuski nukui ē benāta
kayuairā— abaini ka ¹⁶Deus haki nukushū hau yuinū hawē hātxa Senhor
Deusū Balaão unāmatā hanushū yuikī:

—Hanu Balaque anu txītūkāī na habias hātxa ē mia yuishu ana yuiritāwē— aka
¹⁷haska wa nīkatā txītūkirani txi tapu dapi Moabe nawabu shanē ibu
dasibibube Balaque niaki nukutushia Balaquē Balaão yukakī:

—Hawa Senhor Deusū mia yuishumē?— aka ¹⁸ha nawabu
haskhanaibu Balaāonē Balaque hātxashūkī:

“Ziporī bake Balaqueē, pes shū ea nīkawē.

¹⁹ Yurabu hiwebia mawamisbu keskama Deus txanitzakaismaki.

Ha inū, hawē shinā betsabu waismaki.

Hawara yuishū amiski.

Hawara yubakashū akī keyumiski.

²⁰ Hakia ē hatukiri pe yuikubainū ea yunushuki.

Deusū hatukiri pe yuiaya hātxa betsawē ē nematirumaki.

²¹ Jacó enabu anua tsua parā hātxa hayamaki.

Israelī enabu anushū txakabuaibu tsuā uīsbumaki.

Hatū mekenika Senhor Deus hatube ikūkaimiski.

Hatū mae anushū Senhor Deus kēwākī: ‘Nukū Shanē Ibuhairaki’, akī ha yurabū kēwāmispuki.

²² Egito anua Senhor Deusū hatu iwenishū cavalo bene unicórnio
mashū txaipaya kushipa mesehaira keska hatu wamiski.

²³ Israelī enabuū, natiā ē matukiri pepa shinākī yuiairā,
Deusū matuwē taeshū hawē dami kushipa matu ashūkī uīmai
yura betsabu matu uī e ikanikiki.

Jacó enabu tsuā hatu yupukātirumaki.

Israelī enabu tsuā hatu mukayatū daūtirumariki.

²⁴ Inu betsa leāonē hawē piti yuinaka atxishū debu washū
hawē nami pikī hawē himi akī keyuriama
yaushi tekerē tekerē imis keska ha yurabu pubē meseburiki”,

íkaya

²⁵ Shanē ibu Balaquē Balaão ana yuikī:

—Mī ea hatu yupushunamabia ana hatukiri pe hātxayamawe— aka

²⁶ Balaãoenē kemakī yuikī:

—Haska Senhor Deusū ea yunua ha besti ē atiruki. Habiaska bebükiri ē
mia yuia mī nīkashuki— aka ²⁷haska Balaãoenē yuibia shanē ibu Balaquē
ana yuikī:

—Mae betsa anu ē mia iyuai unuri kashū harishū Israelī enabu mī
ea hatu yupushunai mī mekenika Deusū mia nemamamēkaī, miki
sinatamarā— akī ²⁸Balaão iyukī Mati Peor mapekema hanushū hanu tsua
hiweabuma dasibi uībaūti anu mapushū ²⁹Balaãoenē ana Balaque yunukī:

—7 mishki txi tapu ea washūwē. 7 ina awa bake inū txashuwā tesēshū
ea hatu pewamashūwē— aka ³⁰haska ma yunua akī keyutā txi tapu
bestibū tibi anushū ina awa bake inū txashuwā bestitxai tibi Balaquē
txiwē menukī keyushuna

24 ¹ Israelī enabu Senhor Deusū pepawa bestikatsis ikai unātā ana habe
hātxakī hawē hātxa nīkai Balaão ana Deusbe hātxai kama hakia hanu
tsua hiweabuma anu ana uībaūkī ²Israelī huni bakebū enabu shukuabu tibi
meribi hiwebaunabu uiāyā Deusū Yushī Pepatū hawē hātxati kushipa Balaão
inākī unāmaiwē taea ³hau haska ikubaishanūbū Balaãoenē Balaque hātxa wakī:

“Beorī bake Balaão eska ē hātxaīi.

Haska hunibū uīsbuma ma ē uiāki.

⁴ Nishi pae atā uiā keska shabakabi ē uīshuki.

Deus kushipahira dasibi binuatū ea hātxa inā nama keskawē ē ma
uiāki.

⁵ Eska ē hatukiri hātxai ea nīkawē.

- Jacó enabuū, matū tari hiwerā, hawēruahairaki.
 Israelī enabuū, matū maerā, hawērua pepahairaki.
- 6** Maturā, hene kaya kesha shēpā tatxa txaipaya bana mā mapubaina
 keskabuki.
 Maturā, Senhor Deusū mā dau bana keskabuki.
 Maturā, pashku kesha mā kusha bana keskabuki.
- 7** Úpush ati inū hawē mibā tatxa ati hene itxapa netsunakama Israelī
 enabu hayashākanikiki.
 Amaleque nawa shanē ibuhaira Agague kushipahairabiakē Israelī
 enabu shanē ibuhairakī hatu maemashanikiki.
 Israelī enabu shanē ibuhaira kushipakūkaishanikiki, mai ewapa atxi
 keyuirā.
- 8** Egito anua Senhor Deusū hatu iwenirā, hawē kushipawē hatu nimarā,
 cavalo bene unicórnio mashū txaipaya kushipa mesehaira keskabuki.
 Israelbuki yura betsa betsapa hatuki sinataibu
 hatu yamawakī keyushākanikiki,
 pia kuīwē hatu tsakakinā, hatu shau tekekī keyukinā.
- 9** Israelī enabu huīrukuī maniabū inu betsa leāo huīrukuī daka
 keskakē datekī tsuā bestewākatsi ikamaki.
 Tsuabūra matu pepawaibu Senhor Deusū haturi pepawashanikiki.
 Tsuabūra matu yupuaibu Senhor Deusū hatu kupikī
 “yupuriashanikiki” ikaya

Haska kubaishanaibukiri Balaāonē yuinikiaki, na hātxarā

10 haska nīkatā Balaque Balaāoki sinatahairai mekē nata txakā txakā
 akī yuikī:

—Mī ea hatu yupushuniyunū ē mia kenashīshū iweaki. Hakia ē
 hatuki sinatabiaya ē hātxa danākī mī hatu duawakī pepawashuki, dabe
 inū bestikirā. **11** Haskakenā, mī mae anu txītūrikaítāwē. Mia kēwākī
 duahairawanū, iwanā, ē mibe yubakashina Senhor Deusū mia ea hawa
 amashunama ishuki— aka

12 Balaāonē kemakī yuikī:

—Eска unākī minabu mī hatu yunua ka bebükiri ē hatu yuimaki,
 eskakirirā: **13** “Haska mā hakiri ea yuibiaibunā, hawē hiwe ewapa
 hawērua anua hawē ouro inū prata mane arua ha dasibi mī shanē ibu
 Balaquē ea inākuibia haska Senhor Deusū ea yunua hakiri shināma
 ibubis ē shinanē hawara pepa inū hawara txakabu ē atirumaki. Hawara
 Senhor Deusū yunukī ea yuia ha besti ē ashütiruki”, akī ē hatu yuimaki.
14 Haskakenā, ē maekiri ē ma kaii. Hakia ē kariama ha yurabu minabube
 haskakubaishanaibu mia yuinū ea nīkawe— iwanā, **15** haskashanaibu
 Balaāonē hatu yuikī:

“Earā, ē Beorī bake Balaāoki.

Haska hunibū uīsbuma ma ē uiāki.

¹⁶ Nishi pae atā uiā keska shabakabi ē uīshuki.

Deus kushipahaira dasibi binuatū ea hātxa inā nama keskawē ē ma uiāki.

¹⁷ Hawara haska tashnishanai ma ē uīshuki.

Unu iriamahaira haskakūkaīshanai bebükiri ē unaiī.

Jacó enabu anua huni kushipahaira tashnishanikiki, bishi bena txasha txasha ikai keskarā.

Israelī enabu anu shanē ibuhaira benikaūshanikiki.

Hatū bushka butxusha keska wakī Moabe nawabu yamawashanikiki.

Sete enabu pabiakubainaiibu haburi butxuskī yamawariashanikiki.

¹⁸ Edom enabu Seir anuabu hatuki sinataibu hatū mae mebīshākanikiki.

Seir mebitā Israelī enabu pubē kushipakī yura betsa betsapa hatuki sinataibu binushākanikiki.

¹⁹ Jacó enabu betsa tashnitā kushipakūkaīkī mae itxapa mebinanākī ha nawabu teshe tibi hatu keyukī yamawashākanikiki.”

²⁰ Amaleque nawabū maekiri uīkī haska ishanaibu hatukiri Balaão huiwē nawakī:

“Amaleque enabū shukubauna kushipahaira hatu binukī keyubiabū Israelī enabū hawaira hatu dasibi yamawakī keyushākanikiki, betsa teshe heneamarā

²¹⁻²² Ha dikabi Queneu nawabū maekiri uīkī haska ishanaibu Balaãoē hatukiri yuiriaikī:

Caimnē enabuū, matū mae anu pashati hiwe kushipa teketirumabiakē

mishki keyatapa anu matū iruti na betsa betsapa anu mā irubiakē Assur nawabū matu atxitā iyukī

txi herewē matū iruti na tibi yamawakī keyushākanikiki”, atā

²³ hanushū haska ishanaibu Balaãoē ana hatukiriri yuiriaikī:

“Peirawa! Deusū hatu haska wamayarā, tsua ana hanu hiweshanimēkaī.

²⁴ Natukā ewapa Quitim kesha anua shashu ewapa itxapawē pubē detenamenika kushipabu bekī

Assur nawabū mae tibi inū Héber nawabū mae tibi hatu detekī keyubirāshākanikiki, yamawakinā”, ikī

²⁵ yui menetā Balaão hawē maekiri txītūkainaya Balaqueri hawenabube hawē mae anu txītūriabainibukiaki.

**Moisī shātukū Josué Senhor Deusū katukī shanē
ibu wanikiaki, na hātxarā
(Dt 31.1-8)**

27

¹²Senhor Deusū Moisés ana yuikī:

—Ha Mati Abarim anu mapekewe, ha maiwā Israelī enabu hatu inākatsi ē hatu yubani hene kesha betsauri ē mia uīmairā. ¹³Ma mī uībaūkī keyua habiatíari mī mawashanaii, mī betsá Arão ini keskai mī shenipabuki nukuirā. ¹⁴Hanu tsua hiweabuma hawē kena Zim anushū ūpash manuhairakī yurabu ha ikī ūpash matu yukaibū shabakabi ē matu yunubia ea kēwākī pewama ē hātxa txibāma matū shinā bestiwē shinākī ūpash hatu tueshūkī hatu bebūshū mā aniwē taea miari mī hari hikitirumariki— akinā, hanu tsua hiweabumanu Zim mae Cades anushū ha Txatxa Meribá tueimanushū yuiniaki. ¹⁵Hanushū Moisī Senhor Deus yuikī:

¹⁶⁻¹⁷—Senhor Deusū, yurabu dasibi hiwea mī hatu hiwea ināmisrā, minabu shanē ibu wakī huni betsá katuwe, hatū bebukaikī hau hatu yunununā, txashuwā shukua mekenikauma hariri kai unābuma keska hau iyamakubainūbunā— aka

¹⁸Senhor Deusū kemakī Moisés yuikī:

—Uīwē. Numnē bake Josué hawē unanepa yushī hayaki. Dāti atā ea katushūkī hawē bushkaki mī mekē mamepishāwē. ¹⁹Hanushū mamepitā Israelī enabu dasibibū uiaibū ebe hatu hātxashunika Eleazar bebū nitxishū mī shātukū Josué shanē ibu washāwē. ²⁰Israelī enabu dasibibū hau hawē hātxa nīkakubaishanūbū mī hawē kushipakī yunumis ināriashāwē. ²¹Mī ana hiweamakē hawara ea yukakatsi iki ebe hatu hātxashunika Eleazar anu Josué kashū hawarakiri Eleazarki txania hanushū ē kenawē taeshū Eleazar hawē unāti wati Urim hiweawē ea yukatā Josué unāma hanushū ha unāti txibākī Israelī enabu hamapai tibi hatu ashūkubaishanikiki— aka

²²Moisés butukirā haska Senhor Deusū yunua keska dasibi ashūkī Israelī enabu dasibibu hatu itxawa uiaibū ha dikabi Deusbe hatu hātxashunika Eleazar bebū Josué nitxītā ²³haska Senhor Deusū Moisés yunua akī Josué bushkaki hawē mekē mamepishū hawē kushipahaira inākī Israelī enabu shanē ibuhaira wakī Moisī Josué hatu katushunikiaki.